

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid JENSEN grundskola Tungelsta i
Haninge kommun med JENSEN education college AB
som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på JENSEN grundskola Tungelsta avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska skolformerna.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att JENSEN grundskola Tungelsta i Haninge kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.
- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.
- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 22 april 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:5018) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att JENSEN grundskola Tungelsta i Haninge kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan ämnen och stadier om lärare medvetet använder läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang, främja progression i elevernas lärande och stärka deras ämnesintresse i de teoretiska ämnena. I vissa ämnen på högstadiet använder lärare i begränsad utsträckning läroböcker.

Det framgår av intervjuerna med elever, lärare och rektorn att de flesta lärare använder läroböcker eller andra läromedel som utgångspunkt för att planera och strukturera undervisningen och att läroböcker eller andra läromedel används regelbundet.

I intervjuer uppger lärare i förskoleklass, låg- och mellanstadiet att de arbetar med elevernas läsförmåga och har läroboken som utgångspunkt för undervisningen. Lärarna på låg- och mellanstadiet berättar att lästräningen varierar och sker som gemensam högläsning, stafettläsning eller parläsning. De övar olika lässtrategier som exempelvis att identifiera och förklara svåra ord och nya begrepp, att fånga upp förståelse och erfarenheter efter läsningen i sammanfattningar och de övar på sökläsning. Lärarna uppger att de har stor hjälp av lärarhandledningarna i arbetet med exempelvis grovplanering av undervisningen, vilka ämnesspecifika begrepp som kan uppmärksammas och förslag på fördjupande uppgifter. Lärare på lågstadiet uppger att elever delar lärobok två och två i samhälls- och naturorienterande ämnen. På mellanstadiet har eleverna tillgång till varsin lärobok under lektionstid. Lärarna på låg- och mellanstadiet gör egna sammanfattningar av läroboken och av de genomgångar som hållits i undervisningen. Eleverna får sammanfattningarna och använder dem för att läsa på inför prov.

Det framgår av intervjuer med lärare på högstadiet att det varierar mellan ämnen och lärare i vilken mån de använder läroböcker och andra läromedel i undervisningen. Lärare uppger att de inte känner till om det finns lärarhandledningar till de läroböcker som används. En lärare uppger att det finns en bra lärarhandledning till det digitala läromedlet som alla skolans elever har tillgång till. Lärarna i svenska och engelska använder i nuläget inte lärobok eller andra läromedel. I båda ämnena bygger undervisningen på lärverktyg i form av skönlitteratur i kombination med lärarnas genomgångar. I engelska är avsikten att använda den lärobok som finns på skolan längre fram under terminen. I svenskämnet finns ingen lärobok. I samhällsorienterande ämnen och moderna språk används läroböcker och i de naturorienterande ämnena används ett digitalt läromedel för att skapa en struktur i undervisningen i klassrummet. Det finns en klassuppsättning läroböcker i fysik, kemi, biologi och teknik, men de används för närvarande inte i undervisningen.

I intervjuer uppger lärare på högstadiet att de läser tillsammans med eleverna i läroboken på lektionerna. Läsningen utgörs i stor utsträckning av lärarens högläsning i kombination med elever som vill läsa högt för klassen. Läraren stannar upp och förklarar begrepp, svåra ord och gör sammanfattningar. Därefter bearbetar eleverna lärobokstexten med hjälp av instuderingsfrågor. Lärarna i samhälls- och naturorienterande ämnen gör sammanfattningar i form av bildspel som tillgängliggörs på skolans lärplattform. Tillsammans med elevernas egna anteckningar utgör de grunden för elevernas inläsning inför prov, kompletterat med det digitala läromedlet som eleverna har tillgång till hemma.

Det framkommer i intervjuer med lärare att de är nöjda med de läroböcker som används i undervisningen. Elever och lärare beskriver att läroböckerna är aktuella och relevanta. Eleverna uppger i intervju att det är lärarnas undervisning, snarare än läroböcker och andra läromedel, som avgör om ett intresse för ämnet väcks. En elev ger exempel på undervisning i moderna språk, som är varierad och rolig, och en annan elev ger uttryck för att undervisningen kan upplevas som enformig i flera ämnen även om hen tycker att den fungerar.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att man tidigare uppmärksammat skillnader i resultaten mellan könen och utvärderat undervisningen som helhet utan särskilt fokus på läroböcker eller andra läromedel. Varken lärare, elever eller rektorn har uppmärksammat några skillnader i läroboksanvändningen mellan pojkar och flickor.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger ändamålsenliga instruktioner till eleverna hur de ska använda läroboken eller andra läromedel på lektionen.

Elever uppger i intervju att lärarna ger tydliga instruktioner om hur läroboken ska användas både i början på terminen när läroboken är ny och inför varje lektion. Lärare förklarar hur lärobokens rubriker kan användas för att hitta svar på instuderingsfrågor och hur boken ska användas i undervisningen. Inför lektionerna får eleverna muntliga och skriftliga instruktioner om vilka sidor och uppgifter som de ska arbeta med under lektionen.

Lärare beskriver i intervjuerna gemensamma förhållningssätt i användningen av läroböcker och andra läromedel. Lärobokens texter bearbetas gemensamt i klassrummet och ämnesspecifika begrepp och andra svåra ord förklaras och bearbetas. I förskoleklass visar läraren eleverna hur böckerna fungerar och pratar om vikten av att vara rädd om sin bok. Lärare på lågstadiet uppger att eleverna tycker att det är spännande med nya läroböcker och att de arbetar med att skapa

förväntningar kring läroboken. Lärarna går igenom läroböckernas struktur och uppbyggnad och hur klasserna ska arbeta under året. Lärare beskriver hur varje lektion inleds med presentation av lektionsupplägget med utgångspunkt i läroboken. Lärare på mellanstadiet övar studieteknik med eleverna, och berättar exempelvis om sökläsning och om att skriva sammanfattningar av lärobokens texter. Lärare på högstadiet uppger att de läser och bearbetar text och begrepp tillsammans med eleverna, innan eleverna tar sig an texter och instuderingsfrågor eller andra uppgifter på egen hand eller i par. En lärare berättar att hen har övat eleverna att sökläsa och förklarat hur rubrikerna i läroboken ger nycklar till var svaren på instuderingsfrågorna finns.

I intervju uppger elever och lärare att lärarna lägger upp instruktioner inför prov på skolans digitala plattform och några lärare lägger också upp bildspel som eleverna kan ta del av. Lärare uppger att eleverna även får muntliga instruktioner och att det noteras på tavlan i klassrummet vad de ska läsa på inför prov och läxor.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärare använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevers olika förutsättningar och behov vilket ger eleverna möjligheter att utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Lärare på låg- och mellanstadiet uppger i intervju att lärarhandledningarna ger stöd för att göra anpassningar och att de innehåller kompletterande texter på olika nivåer liksom förslag på fördjupande frågeställningar. Läroboken utgör grunden för undervisningen och kompletteras med andra lärverktyg för att möta olika elevers behov. Lärare på högstadiet uppger att flera av läroböckerna innehåller texter av mer utmanande karaktär som till exempel källtexter eller fördjupningar kring olika teman. Lärare uppger att de har valt läroböcker som har tydlig struktur, ger god översikt och som stöder undervisning på flera nivåer.

Elever på högstadiet uppger i intervju att läroböckerna är på en adekvat nivå, de är lättlästa och lätta att förstå. Läroböckerna innehåller förklaringar av ord och begrepp. Elever berättar exempelvis att matematikböckerna har inbyggd anpassning genom olika nivåer och att om det inte räcker så kompletteras det med läroböcker avsedda för gymnasieskolan och med matematikböcker på en mer grundläggande nivå. Eleverna uppger att lärarnas genomgångar kompletterar lärobokens innehåll och berättar att det finns böcker som innehåller enklare sammanfattningar som underlättar lärandet.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan ämnen, stadier och lärare i vilken utsträckning eleverna har tillgång till de läroböcker som används i undervisningen utanför lektionstid. I flera ämnen saknas möjlighet för eleverna att ta hem den lärobok som används i undervisningen.

Av intervjuer med elever, lärare och rektorn, dokument som begärts in från huvudmannen och Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel framgår att eleverna har begränsad tillgång till läroböcker utanför lektionstid. Alla årskurser har tillgång till matematikböcker och eleverna har tillgång till läroböcker i moderna språk. Ingen årskurs har tillgång till läroböckerna som används i samhälls- och naturorienterande ämnen utanför lektionstid. Dessa böcker finns i klassuppsättningar som flera klasser delar på och de används enbart i klassrummet. En lärare på mellanstadiet uppger att hen låter eleverna ta hem läroboken i samhällsorienterande ämnen för att läsa på. I högstadiet saknas lärobok i svenska, och i engelska finns en klassuppsättning för varje årskurs som förvaras i klassrummet. Eleverna på låg- och mellanstadiet har tillgång till varsin lärobok i svenska och engelska som de har möjlighet att ta hem.

Lärare uppger att i lågstadiet tar eleverna hem läseboken och arbetsboken i svenska och matematikboken för att göra läxor. Även i förskoleklass förekommer läxor, men då i form av arbetsblad som hänger ihop med arbetsområdet i skolan.

Det framkommer i intervjuer med elever, lärare och rektorn att alla skolans elever har tillgång till ett digitalt läromedel hemifrån, och i årskurs 6–9 har eleverna en digital enhet som de får ta med hem. Det digitala läromedlet används i undervisningen i naturorienterande ämnen på högstadiet, men inte i övriga ämnen. Eleverna använder sina egna anteckningar och ibland lärarens sammanfattningar i kombination med det digitala läromedlet för att läsa på inför prov i olika ämnen. Några av lärarna och eleverna uppger att det skulle vara bättre om eleverna fick ta hem den lärobok som används i skolan för att läsa på till prov i stället för att vara hänvisade till det digitala läromedlet, lärarnas sammanfattningar och de egna anteckningarna. Flera av lärarna uppger att de inte uppmuntrar eleverna att ta hem läroböcker eftersom det saknas tillräckligt med böcker för att alla ska kunna ta hem. Några lärare uppger att om eleverna skulle fråga så kan de få ta hem läroboken. Lärarna på lågstadiet uppger att det är viktigt att eleverna får ta hem läroböcker eftersom det finns elever som inte har böcker hemma.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn till viss del styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.

Det framkommer i intervju med högstadiets lärare och framgår av dokument som begärts in från huvudmannen att läroböcker inte används i undervisningen i ämnet svenska på högstadiet, att det i engelskämnet finns en klassuppsättning läroböcker för varje årskurs på högstadiet och att det finns en klassuppsättning vardera av läroböckerna i fysik, kemi, biologi och teknik till högstadiets sju klasser. I de fyra samhällsorienterande ämnena har de två undervisande lärarna varsin klassuppsättning, men eleverna har bara tillgång till böckerna under lektionstid. I samhälls- och naturorienterande ämnen på låg- och mellanstadiet delar två klasser på en klassuppsättning böcker. Det finns tillgång till ett digitalt läromedel som omfattar alla skolans ämnen. Trots att elevernas tillgång till läroböcker till viss del är begränsad uppger flera lärare att de anser att de har god tillgång till läroböcker.

Det framkommer i intervju med rektorn att det finns avsatta medel till läroböcker och andra läromedel som behövs i undervisningen och att behovet av läroböcker och andra läromedel diskuteras i möten mellan lärare och rektorn. Prioriteringar av inköp görs av rektorn med utgångspunkt i lärares motiveringar av behoven. Exempelvis har läroböcker som köptes i samband med att skolan startade bytts ut mot mer ändamålsenliga läroböcker. Flera lärare uppger i intervju att inköp av läroböcker sällan nekas när behov framförs. Rektorn uppger att målet är att det ska finnas tillgång till läroböcker under lektionstid i skolans alla stadier, men att läroboken i första hand ska användas under lektionstid. Flera ämnen har klassuppsättningar av läroböcker, men eleverna har inte tillgång till ett eget exemplar av den lärobok som används i undervisningen i vissa ämnen.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

Av intervjuer med lärare framgår att lärarna har möjlighet att påverka valet av läroböcker i samtliga ämnen utom matematik där det finns ett beslut att alla huvudmannens skolor ska använda samma matematikläromedel. Matematiklärarna träffas ofta i ämnesmöten som leds av representant för huvudmannen och där kan de indirekt påverka valet av läroböcker även i

matematik. Lärarna i alla stadier berättar att det hade gjorts inköp av läroböcker i samband med att skolan startades och att lärarna har fått utvärdera och byta ut läroböcker som inte har fungerat i undervisningen. Rektorn och läraren i svenska uppger att rektorn har initierat en diskussion om att köpa in och använda en lärobok i svenska.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete gällande användningen av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

I intervjuer med lärare framkommer att lärarna har goda möjligheter att diskutera läroböcker och andra läromedel med varandra i samband med ämnesträffar, arbetslagsmöten och gemensamma möten där skolans alla lärare och skolledningen deltar. På låg- och mellanstadiet finns ett gemensamt förhållningssätt kring läromedelsanvändning och lärarna diskuterar användningen av läroböcker och lärarhandledningar regelbundet på ämnes- och arbetslagsträffar. En lärare på mellanstadiet berättar att lärarna har utvärderat läroböcker i förhållande till övergången mellan årskurser. Rektorn och flera lärare uppger i intervju att det finns ett gemensamt arbete kring elevers läsförmåga som bland annat innehåller gemensamma arbetssätt kring läsning och involverar lärarna i skolans alla årskurser.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer exempelvis att det finns en gemensam struktur från förskoleklass till årskurs 9 i matematikundervisningen. Den strukturen planeras på ämnesträffar som är gemensamma för huvudmannens grundskolor, och som genomförs regelbundet, och alla skolorna har samma läroboksserie.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.

Rektorn och lärarna uppger att läroböcker och andra läromedel utvärderas samtidigt med andra undervisningsnära frågor varje år. I utvärderingen, som initieras av rektorn, ingår specifika frågor som rör läroböcker och läroboksanvändning. Det framkommer att läroböcker som införskaffades

när skolan var ny, och som visat sig vara mindre relevanta, har bytts ut successivt.

Av intervjuer med lärare framgår att läroböckerna följs upp kontinuerligt i diskussioner i arbetslagen där representant för skollädaingen finns med. Uppföljningen gäller vilka läroböcker och andra läromedel som används i undervisningen och hur det svarar mot behoven. Rektorn och lärare uppger att skillnader i resultat mellan pojkar och flickor var uttalade för ett par år sedan och skolan inledde ett utvecklingsarbete vilket har resulterat i mer likvärdiga resultat. Rektorn och flera lärare uppger att läroböcker ofta är att föredra i jämförelse med digitala läromedel i syfte att gynna elevernas kunskapsutveckling. En lärare berättar att ett digitalt läromedel tidigare användes i flera ämnen, men när lärarnas utvärdering visade att det inte fungerade tillfredställande för eleverna ökades mängden läroböcker. Flera lärare nämner som exempel att läroboken ger goda möjligheter att ha kontroll över vad eleverna gör under lektionen i kombination med anteckningar för hand.

I intervjun med eleverna framkom att det finns elever som föredrar läroböcker och elever som tycker att det är enkelt att använda det digitala läromedlet. Elevperspektivet har inte utvärderats systematiskt, men rektorn uppger att hen i samtal med elever dragit slutsatsen att det är olika mellan elever om de föredrar läroböcker eller digitala läromedel.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning samt att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärvärktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Av läroplanen framgår vidare att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra

¹ Lgr 22, avsnitt 2.8, Rektorns ansvar.

läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Eleven ska successivt få fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar samt få möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att läroboken inte används som stomme och grund i planeringen i några teoretiska ämnen på högstadiet. Läroböcker som är författade av ämnesexperter och granskade av fackgrupper säkerställer att innehållet är korrekt, sakligt och i linje med skollagen och läroplanens krav på objektivitet. Genom att använda läroböcker eller andra läromedel med tillhörande lärarhandledningar kan lärare planera en undervisning som ger överblick och sammanhang för eleverna. När undervisningen främst bygger på andra lärverktyg än lärobok eller andra läromedel kan det leda till variation i kvaliteten och mindre systematisk undervisning.

Genom att öka tillgången till läroböcker och se till att eleverna får använda lärobok i alla ämnen ger det elever en grundläggande utgångspunkt för undervisningen vilket är i linje med läroplanens mål om en likvärdig utbildning för alla.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna använder läroböcker, andra läromedel och lärarhandledningar samt att eleverna har tillgång till ett eget exemplar av läroboken medan de läser ett ämne.

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid för att befästa sina kunskaper.

Av skollagen framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.³ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål och får

² Lgr22, avsnitt 2.2, Kunskaper Riktlinjer.

³ 10 kap. 10 § skollagen (2010:800)

möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.⁴ Av förarbetena framgår att formuleringen att eleverna ska "ha tillgång till" de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål innebär att eleverna till exempel ska få möjlighet att ta med läroböckerna hem så att eleverna kan repetera, läsa på och gå tillbaka till det som läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna i begränsad utsträckning får låna hem läroböcker. I samhällsorienterande och naturorienterande ämnen saknas i de allra flesta fall möjlighet för eleverna att ta hem de läroböcker som används i undervisningen för att läsa på inför prov eller repetera. Eleverna har visserligen tillgång till ett digitalt läromedel, men eleverna behöver även ges möjlighet att använda den lärobok som används i undervisningen. Tillgången till läroboken utanför lektionstid ger möjlighet till fördjupning, repetition och förberedelse samt för exempelvis läxläsning.

Genom att öka tillgången och aktivt främja användningen av läroböcker utanför lektionstid kan elever ges bättre möjligheter att utveckla sin förståelse och självständigt befästa kunskaper.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att eleverna har tillgång till de läroböcker som används i undervisningen för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål även utanför undervisningstid. Skolverket har material om läxor som kan användas i detta.⁶

Utvecklingsområde 3

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn

⁴ Lgr22 avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁵ Prop. 2023/24:21 s. 46.

⁶ [Läxor - Skolverket](#) hämtad 2025-10-16

ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁷

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det skiljer sig mellan ämnen och årskurser om eleverna har tillgång till ett eget exemplar av läroböckerna som används i undervisningen. Det framgår av intervjuer med lärare och rektorn att rektorn i begränsad utsträckning styr och leder arbetet med att se till att skolenheten köper in de läroböcker som behövs i respektive ämne och årskurs för att eleverna ska få tillgång till eget exemplar av läroboken.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger alla elever tillgång till de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling och likvärdiga möjligheter i enlighet med utbildningens mål.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ewa Mölleryd, utredare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Susanne Tistad. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Carl Bexell och Anna-Carin Kostic deltagit.

⁷ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.⁸ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande⁹:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.¹⁰

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.¹¹ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹²

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

⁸ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

⁹ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

¹⁰ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

¹¹ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

¹² Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹³

¹³ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte JENSEN grundskola Tungelsta den 2 oktober 2025. Besöket genomfördes av utredarna Susanne Tistad och Carl Bexell

Skolenheten är en fristående skola verksam i Haninge kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. På skolenheten går 629 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna ser till att eleverna, såväl flickor som pojkar, får använda läroböcker och andra läromedel på ett sätt som bidrar till att skapa sammanhang och överblick över ämnesområden. Vilket ger progression i lärandet samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.